

An aerial photograph of a wide river system, likely the Rijn, flowing through a landscape. The river is blue and has several bridges. On the left bank, there's a large green area with some structures. In the middle ground, a town with many houses is visible. The right bank is also green with some buildings. The background shows a vast, flat landscape under a clear sky.

Gelderse Maatregelen Stikstof

Nieuwsbrief nummer 1, november 2020

Gelderse Maatregelen Stikstof

Nieuwsbrief nummer 1, november 2020

Gelderse Maatregelen Stikstof in het kort

In het programma Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS) werkt de provincie samen met partners uit de bouw, industrie, landbouw, mobiliteit, natuur, waterschappen en gemeentelijke regio's aan structurele verlaging van de stikstofneerslag, natuurherstel en verduurzaming van sectoren. In deze nieuwsbrief houden we alle betrokkenen op de hoogte van nieuws en ontwikkelingen.

Contact houden in digitale tijden

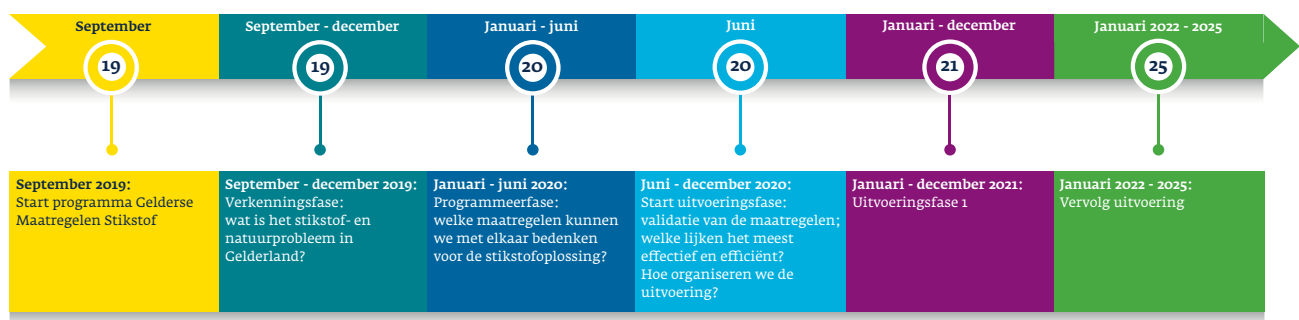
De ontwikkelingen rondom stikstof en onze natuur gaan snel: zowel landelijk als ook in Gelderland. Als GMS-partners spreken we elkaar regelmatig om elkaar hierin goed mee te nemen. En gezamenlijk stappen te zetten die nodig zijn om stikstof te reduceren, de natuur sterker te maken en meer ruimte voor Gelderse initiatieven te creëren. "Heel belangrijk om, ook in deze COVID-19 tijd, samen in gesprek en aan de slag te blijven met de Gelderse stikstofmaatregelen", aldus gedeputeerde Peter Drenth. "Het ziet er naar uit dat we deze digitale manier van werken nog langer moeten voortzetten. Reden voor ons om extra in te zetten op goede communicatie naar elkaar en naar de ondernemers, organisaties, bedrijven en instellingen waarmee we dit samen doen." Vandaar dat we starten met deze GMS-nieuwsbrief, waarin we iedereen regelmatig bijpraten over de voortgang.

Landelijke ontwikkelingen

Het kabinet wil haar structurele stikstofaanpak vastleggen in de stikstofwet. Hiervoor loopt nu het besluitvormingsproces in de Eerste en Tweede Kamer. Voor het eind van dit jaar wordt nog een stikstofdebat verwacht. In het laatste stikstofdebat voor de zomer hebben we aandacht gevraagd voor de Veluwe. Dat is goed opgepakt. Gelderland wordt gezien als een belangrijke provincie in dit stikstofdossier.

Gelderse aanpak in het teken van de uitvoering

Ondertussen werken we als circa 70 GMS-partners uit de bouw, landbouw, industrie, mobiliteit, natuur, waterschappen en gemeentelijke regio's aan de uitvoeringsagenda GMS. Welke geïnventariseerde maatregelen voor emissiereductie en versterking van de Gelderse natuur zijn het meest kansrijk? Dat zijn we nu aan het doorrekenen. Om voor het eind van het jaar te komen tot afspraken met elkaar rondom de drie Natura 2000 clusters Veluwe, Rijntakken en Achterhoek. Hierbij hoort ook onze Gelderse natuurclaim op een deel van het budget van 3 miljard dat het Rijk beschikbaar heeft gesteld. Hierover zijn we met de betrokken GMS-partners in gesprek. Meer hierover in de volgende nieuwsbrief.

Stikstof en vergunningen

Op 15 oktober is de nieuwe versie van de AERIUS-calculator in werking getreden. Zowel nieuwe als liggende vergunningaanvragen in relatie tot stikstof moeten een berekening maken op basis van deze nieuwe versie. Uitkomsten van berekeningen met deze nieuwe versie van AERIUS kunnen afwijken van berekeningen met de voorgaande versie van AERIUS.

Extern salderen? Nog even niet

Veel initiatiefnemers buiten Gelderland zijn afhankelijk van stikstofruimte op de Veluwe. Door de Rijksmaatregelen komt onvoldoende stikstofruimte voor deze initiatieven vrij. Hierdoor gaan initiatiefnemers zelf op pad in de Veluwe om te kijken of stikstofruimte bij Gelderse boeren opgekocht kan worden. We zien met deze ongecontroleerde en ongecoördineerde opkoop grote risico's ontstaan waaronder leegstand, verloedering van het landschap, onvoldoende ontwikkelruimte voor de agrarische sector en speculatieve opkoop. We vinden het van groot belang dat er voldoende waarborgen zijn tegen deze ongewenste ontwikkelingen. De minister wijst ook op deze mogelijke effecten. Hierover moeten nu afspraken worden gemaakt. Het is voor ons een randvoorwaarde, voordat we extern salderen via een provinciaal besluit mogelijk maken.

Oplossingen voor extern salderen

Een mogelijke oplossingsrichting is zonerings, waarbij in bepaalde gebieden juist wel of niet mag worden opgekocht. Een andere oplossing zien we in het maken van afspraken over behoud van stikstofontwikkelruimte in het gebied, met daarin expliciet aandacht voor behoud van stikstofruimte voor de agrarische sector om de omslag naar biodiversiteit en natuur inclusieve landbouw te kunnen maken. Het on hold houden van deze maatregelen tot nader order heeft ook effect op Gelderse initiatieven. We proberen in gesprek met aanvragers te komen tot alternatieve oplossingen.

Meer over vergunningen

Sinds 23 september jongstleden kunnen projecten die tijdelijk stikstof uitstoten vergunning krijgen door tijdelijk stikstofruimte van een ander te leasen. Tijdelijk betekent in dit geval voor een periode van maximaal twee jaar. Meer informatie hierover en over andere stikstofvergunningen hebben we gebundeld in een [Q&A](#) die via onze website te raadplegen is.

De binnenvaart kan stikstofwinst behalen

Ruim 30 vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat, branchevereniging Schuttevaer, TNO, het Planbureau voor de leefomgeving en verschillende provincies gingen donderdag 15 oktober op uitnodiging van ons in gesprek over verduurzaming van de binnenvaart en het daarmee omlaag brengen van de stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden. Wij vroegen één van de aanwezigen, Willy Kreusch, naar zijn kijk op verduurzaming van de binnenvaart.

Jaarlijks vervoert de binnenvaart 375 miljoen ton goederen. Doordat schepen veel tegelijk vervoeren, is dit gunstig voor de CO₂-voetafdruk. Maar schepen stoten ook andere stoffen uit die het milieu verontreinigen, zoals stikstof, fijnstof en roetdeeltjes. Willy Kreusch is bestuurslid bij Koninklijke BLN-Schuttevaer. Deze brancheorganisatie vertegenwoordigt zo'n 2.300 leden in de binnenvaart. "We willen en kunnen een hoop, maar hebben af en toe een duwtje in de rug nodig."

Kreusch: "De binnenvaart verzorgt 1/3 van het binnenlandse goederentransport, maar we veroorzaken maar 1% van de stikstofuitstoot. Dat is echter al wel 23 kiloton per jaar. Binnen het buitenlands transport is het 10%. Het kan dus wel een tandje minder."

Efficiënter varen

Verduurzamen kan op diverse manieren. "We kunnen efficiënter varen door minder met lege schepen te varen, en 'just on time' te werken. Dus niet het gas vol open en dan op de plaats van bestemming een halve dag wachten, maar de vaarsnelheid aanpassen op hoe laat je aan moet komen. Dat bespaart flink wat brandstof."

Schonere motoren

Decennialang werden schepen voortgestuwd door dieselmotoren. De technieken voor goede scheepsmotoren op elektriciteit of waterstof staan nog in de kinderschoenen. En ook de infrastructuur moet goed zijn: genoeg plekken om op te laden en batterijen te wisselen. “Maar tot het zo ver is, kan er ook al veel. Moet er een nieuwe motor komen, dan is sinds 2020 de stage 5-motor verplicht: efficiënter en schoner. Maar het duurt nog jaren voor alle huidige motoren zijn vervangen. De motor van een vrachtwagen gaat een jaar of 5 mee, scheepsmotoren wel 20.” Dit is op te lossen met nageschakelde technieken: installaties die achter de motor worden gebouwd en de uitlaatgassen filteren. Zo is er tussen de 70 en 80% minder uitstoot van stikstof en andere stoffen die schadelijk zijn voor het milieu. Roetfilters daarachter filteren er nog eens tot 99% roetdeeltjes uit.

Concurreren door vergroenen

Hoewel deze aanpassingen duur zijn, vragen schippers Koninklijke BLN-Schuttevaer regelmatig om advies als hun motor kapot is. “Uit een enquête bleek dat 96% van onze leden vergroening een warm hart toedraagt. We willen graag laten zien dat onze bedrijfstak zo schoon mogelijk is. Door de grote hoeveelheden die we vervoeren, gaan we relatief zuinig om met brandstof. Dat is gunstig ten opzichte van wegvervoer.” In 2019 sloten binnenvaart en overheid een Green Deal: in 2035 is de uitstoot van CO₂ en milieuverontreinigende stoffen met minimaal 35% gedaald. Onderdeel daarvan is een systeem met labels, vergelijkbaar met dat voor bijvoorbeeld koelkasten. “Ondernemers kunnen zich daarmee onderscheiden. Als ze vergroenen en een label krijgen, hoeven ze bijvoorbeeld minder havengelden te betalen. Mogelijk gaan gemeenten schepen zonder bepaald label weigeren. Dat willen schippers voor zijn.”

Enorm investeren

Maar schippers die investeren, verdienen dit nauwelijks terug. “Zolang verduurzamen niet verplicht is, kiezen veel bedrijven die goederen willen vervoeren (verladers) voor de goedkoopste optie. Toch zijn er schippers die enorm investeren. Uit overtuiging; ze willen de wereld niet slechter achterlaten dan ze hem kregen. Of omdat ze niet onnodig willen vervuilen. Het is dikwijls knokken om een beetje vracht, en toch steken ze hun nek uit. Daar heb ik enorm ontzag voor.”

Rol provincie Gelderland

“Waarom juist in Gelderland actie nodig is? Buiten de provincies met zeehavens, is Gelderland de provincie met de meeste stikstofdruk door transport. Door grote snelwegen en rivieren waarover miljoenen tonnen lading worden vervoerd. Mede door die rivieren zijn prachtige natuurgebieden ontstaan. Provincie Gelderland kan verduurzaming stimuleren door duidelijk te maken waarom dit belangrijk is. Door er druk op te zetten. Ook goede regelgeving ondersteunt ons. Een tijd geleden werden schippers die omgebouwde vrachtwagenmotoren wilden gebruiken, gehinderd omdat ze van de overheid niet vlot het benodigde certificaat kregen. En geld helpt natuurlijk ook. Ik zie hoe door subsidies schippers voor verladers even aantrekkelijk blijven als een concurrent die niet vergroent. In provincies waar vooral kanalen zijn en dus voornamelijk binnenlands transport, is de uitstoot van de binnenvaart veel lager. Doorvoertransport gaat veel door Gelderland, en grote ladingen tegen de stroom van grote rivieren in verplaatsen vergt nog eens extra energie. Je moet voordeel halen daar waar de meeste verontreiniging plaatsvindt.”

Foto: Kon. BLN-Schuttevaer

Vrijwillige bedrijfsbeëindiging voor Gelderse kalverboeren

Gelderse kalverboeren kunnen zich tot 1 december 2020 bij de provincie melden om in aanmerking te komen voor vrijwillige bedrijfsbeëindiging. Dit is bedoeld voor bedrijven die die geen toekomstperspectief voor hun bedrijf meer zien. Samen met de innovatieregeling die nog gaat komen en waarvoor €10 miljoen is gereserveerd, wil de provincie hiermee bijdragen aan de verduurzaming van deze sector.

Duurzame sector

De maatregel is onderdeel van de Gelderse stikstofaanpak. We willen de stikstofbelasting op kwetsbare Natura 2000-gebieden omlaag brengen en betrokken sectoren verduurzamen. Zo levert provincie Gelderland een bijdrage aan de verduurzaming van de kalverhouderij in Gelderland in de buurt van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. En verlaagt daarmee ook de stikstofuitstoot en -neerslag. We trekken voor deze maatregel € 20 miljoen uit.

Werkwijze

De maatregel is voor kalverhouderijen die boven een drempelwaarde komen als het gaat om stikstofbelasting op de natuur. Daarbij is het de bedoeling dat het gehele bedrijf inclusief woning en cultuurgrond wordt aangekocht. Gemengde bedrijven komen ook in aanmerking voor de regeling, mits de hoofdmoot van het stikstofeffect kalverhouderij is.

Als zich meer kalverhouders melden dan er budget is geven we voorrang aan bedrijven met de hoogste stikstofbelasting. Na 1 december gaan drie rentmeesters (foto) in gesprek met de belangstellenden om de regeling verder uit te voeren.

Ontwikkelruimte voor duurzame initiatieven

Door bedrijfsbeëindiging gaat niet alleen de stikstofbelasting op de natuur omlaag, er ontstaat ook ontwikkelruimte. We brengen die ruimte onder in een Gelderse stikstofbank. Een deel gebruiken we om innovatie binnen de agrarische sector mogelijk te maken. Zo ontstaat mogelijk ruimte voor verschillende duurzame Gelderse economische en maatschappelijk initiatieven. De gronden die vrijkomen nemen we mee in de gebiedsprocessen om met partijen in het gebied te komen tot een passende invulling.

36 aanvragen voor de regeling Slim & Circulair

Tussen 1 augustus en 30 september hebben 36 bedrijven een subsidieaanvraag ingediend voor de regeling ‘Verduurzaming van productielocaties - Slim en Circulair’. Een onafhankelijke jury beoordeelt de aanvragen en in december worden de 12 winnaars bekend gemaakt.

De regeling is bedoeld om ondernemers te stimuleren slimme en duurzame technologieën toe te passen en te verbeteren bij bedrijfsopscaling of nieuwvestiging. Provinciale Staten hebben hier in juli € 1 miljoen voor beschikbaar gesteld als onderdeel van de Gelderse Maatregelen Stikstof. Winnaars kunnen een subsidie van maximaal € 200.000 ontvangen.

De regeling richt zich specifiek op ondernemers met de grootste grondstoffenstromen in de sectoren bouw, agrofood, industrie en afval. Zij worden uitgedaagd projecten in te dienen met meetbare impact op het verbruik van grondstoffen, het verminderen van CO₂- en stikstofuitstoot en schone economie. De ingediende projecten variëren van gasloos produceren tot industrieel ecologisch bouwen. De regeling is een mooi voorbeeld van hoe het stikstofvraagstuk andere ambities - zoals circulaire bouw en een slimme, schone industrie - kan stimuleren en versnellen. In de volgende nieuwsbrief laten we weten wie de winnaars zijn.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van provincie Gelderland. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u betrokken bent bij het programma Gelderse Maatregelen Stikstof. Heeft u vragen, opmerkingen of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een mail naar provincieloket@gelderland.nl of bel naar 026 359 99 99

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl